

Η Αργοναυτική Εκστρατεία: Η αλήθεια στον μύθο.

Γράφει ο Μιχάλης Κουτσός, Φιλολόγος – Συγγραφέας.

Ένα σημαντικό γεγονός της ελληνικής ιστορίας, από όπου δύσκολα μπορούμε να ανιχνεύσουμε τα ιστορικά γεγονότα, όμως αυτά υπάρχουν έστω κι αν τα σκεπάζει αρκετά το πέπλο της μυθολογίας, είναι η Αργοναυτική εκστρατεία¹.

Ο ΜΥΘΟΣ.

Στην Ιωλκό της Θεσσαλίας, τον σημερινό Βόλο, ζούσαν δυο αδέρφια: ο Πελίας και ο Αίσωνας, γιοι του Ποσειδώνα και από βασιλική γενιά: Όταν λοιπόν ο Αίσωνας κατέλαβε δικαιωματικά τον θρόνο, παντρεύτηκε την Πολυμήδη κι έκαναν έναν γιο τον Ιάσωνα. Όμως ο Πελίας κατάφερε να διώξει τον αδερφό του από την πόλη. Ο Ιάσωνας έλειπε όταν ο Πελίας σφετερίστηκε τον θρόνο. Ζούσε τότε στο κοντινό Πήλιο, το βουνό των Κενταύρων, όπου την ανατροφή του είχε αναλάβει ο παιδαγωγός Κένταυρος Χείρωνας. Όταν έγινε πια άντρας, ο Ιάσωνας πήγε στην Ιωλκό χωρίς να το αποκαλύψει σε κανένα. Περνώντας όμως ένα ποτάμι και βοηθώντας μια γριούλα, που ήταν η θεά Ήρα, που του υποσχέθηκε ότι θα είναι ο προστάτης του, έχασε το ένα σανδάλι. Για τον λόγο αυτό ο Ιάσωνας μπήκε μέσα στην πόλη της Ιωλκού με μόνο ένα σανδάλι. Ο Πελίας είχε πάρει χρησμό ότι θα φονευτεί από έναν μονοσάνδαλο. Όταν ο Ιάσωνας ζήτησε την βασιλεία, που ανήκε στον πατέρα του, αυτός

δεν αρνήθηκε αλλά του είπε ότι αυτό θα το κάνει, αφού φέρει το χρυσόμαλλο δέρας, ελπίζοντας ότι εκεί θα σκοτώνονταν κι έτσι θα απαλλάσσονταν από τον διεκδικητή της βασιλείας.

Πώς όμως η ιστορία αυτή σχετίζεται με το χρυσόμαλλο δέρας;

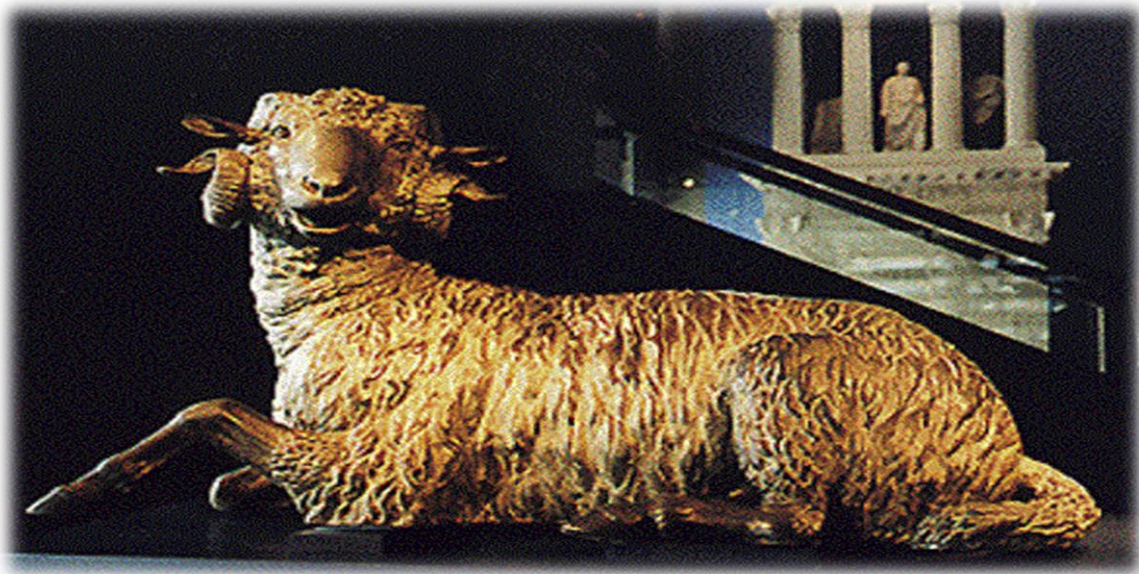

ΤΟ ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΟ ΔΕΡΑΣ.

Ο Αθάμας, βασιλιάς στον Ορχομενό της Βοιωτίας, είχε δύο παιδιά, τον Φρίξο και την Έλλη. Τα είχε και τα δύο από την πρώτη του γυναίκα τη Νεφέλη. Εκείνη όμως πέθανε νέα, η δεύτερη γυναίκα του, η Ινώ, μισούσε τα δυο παιδιά και στοχάστηκε να βρει τρόπο να τα σκοτώσει, ώστε να πάρουν τα δικά της παιδιά το βασίλειο. Έβαλε λοιπόν τις γυναίκες του τόπου να καψάλισουν κρυφά το σιτάρι που ήταν να σπαρθεί. Και φυσικά το στάρι δεν φύτρωσε. Έστειλε τότε ο Αθάμας απεσταλμένους στους Δελφούς να ρωτήσουν το μαντείο του Απόλλωνα για ποια αιτία τους βρήκε μια τέτοια συμφορά. Η Ινώ εξαγόρασε τους απεσταλμένους, που γύρισαν φέρνοντας ψεύτικη απάντηση. Προσποιήθηκαν πως οι θεοί τάχα ήταν θυμωμένοι και ζητούσαν ανθρώπινη θυσία: τα θύματα για να εξευμενιστούν οι θεοί έπρεπε να είναι ο Φρίξος και η Έλλη.

Ευκολόπιστος ο Αθάμας, ετοιμάστηκε να κάνει την υπέρτατη θυσία. Η μητέρα τους όμως η Νεφέλη μεσολάβησε στον Δία κι εκείνος έστειλε ένα

φτερωτό κριάρι με χρυσό μαλλί, που πήρε τα δύο παιδιά στην πλάτη του και τα σήκωσε ψηλά στον αέρα. Έτσι ο Φρίξος και η Έλλη άφησαν τη Βοιωτία για να ξεφύγουν τον θάνατο. Στο δρόμο όμως η Έλλη έπεσε από το κριάρι. Πνίγηκε στο στενό πορθμό που χωρίζει την Ευρώπη από την Ασία και πήρε από τότε το όνομά της: Ελλήσποντος, δηλαδή της Έλλης ο πόντος (θάλασσα)..

Ο Φρίξος έφτασε σώος στην Κολχίδα, στην ακτή της Μαύρης Θάλασσας, σ' ένα βασίλειο που γειτονεύει με τον Καύκασο. Ο βασιλιάς της Κολχίδας Αιήτης καλωσόρισε τον Φρίξο και του έδωσε για γυναίκα του την κόρη του, Χαλκιόπη. Ο ίδιος ο Αιήτης ήταν γιος του θεού Ήλιου και μητέρα του η Περσιίδα. Ο Αιήτης είχε και δύο αδελφές. Η μια ήταν η μάγισσα Κίρκη και η άλλη ήταν η Πασιφάη, η γυναίκα του πασίγνωστου βασιλιά της Κρήτης, Μίνωα.

Για να δείξει την ευγνωμοσύνη του, ο Φρίξος θυσίασε το κριάρι στον Δία και πρόσφερε τη θαυμαστή προβιά στην Αιήτη. Αυτός την κρέμασε επάνω σε μια βελανιδιά αφιέρωμα στο ιερό δάσος του Άρη, όπου θα την φυλούσε μέρα και νύχτα ένας τρομερός δράκος. Τούτο λοιπόν το χρυσόμαλλο Δέρας έπρεπε να πάρει ο Ιάσωνας σύμφωνα με τη διαταγή του Πελία. Το Χρυσόμαλλο Δέρας είναι ένα σύμβολο του αέρα, της πτήσης στους αιθέρες, της απελευθέρωσης από τα δεσμά της ύλης και από τις συνέπειές της. Αυτό ακριβώς επιδιώκει να

φέρει στην επιφάνεια ο Ιάσοντας. Οι ήρωες στο πλευρό του, οι Αργοναύτες, είναι αυτοί που θα τον βοηθήσουν στον τελικό του προορισμό.

Ο Ιάσοντας, λοιπόν, δεν μπορούσε παρά να αποδεχτεί να επιχειρήσει αυτόν τον άθλο, ώστε να αποδείξει την αξία του και στο λαό της Ιωλκού. Αρχικά έπρεπε να σκαρώσει ένα καράβι και να βρει συντρόφους που θα τον συνόδευαν στο μακρύ ταξίδι, στην Κολχίδα. Ωστόσο σ' αυτό το τελευταίο δεν είχε καθόλου πρόβλημα, αφού μόλις έστειλε κήρυκες σε όλη την επικράτεια, όλοι οι Έλληνες ήρωες έτρεξαν στο κάλεσμά του. Η ίδια η θεά Αθηνά τους έμαθε την τέχνη να συναρμολογήσουν τα κομμάτια για ένα μεγάλο και γερό καράβι. Τους έδωσε μάλιστα και ένα θαυμάσιο κομμάτι ξύλο για να φτιάξουν την πλώρη από την θαυματουργή βελανιδιά της Δωδώνης, που με τη μεσολάβηση του Δία έδινε χρησμούς. Εκείνο το κομμάτι του ξύλου είχε το χάρισμα του λόγου. Το καράβι το ονόμασαν «Αργώ» προς τιμήν του Άργου, που ήταν ο υπεύθυνος για την κατασκευή του, και σήμαινε λαμπρό, φωτεινό.

Οι σύντροφοι του Ιάσωνα, οι Αργοναύτες, ήταν όλοι τους ξακουστοί ήρωες. Ανάμεσά τους ήταν ο Ηρακλής, ο Θησέας, οι Διόσκουροι της Σπάρτης, Κάστορας και Πολυδεύκης, η Αταλάντη από την Αρκαδία, οι γιοι του Αιακού Πηλέας και Τελαμώνας, ο Ασκληπιός, τα δύο φτερωτά παιδιά του Βορέα από τη Θράκη ο Ζήτης και ο Κάλαης, ο Λαέρτης από την Ιθάκη ο πατέρας του Οδυσσέα, ο Ορφέας με τη μαγική του λύρα, ο Άδμητος, ο Άργος που λέγεται

ότι ήταν γιος του Φρίξου και άλλοι πολλοί, πενήντα στον αριθμό, όσα και τα κουπιά της Αργούς. Κι άρχισε τότε ένα μεγάλο ταξίδι γεμάτο περιπέτειες, γιατί ο Ιάσοντας και το πλήρωμά του δεν γνώριζαν με σιγουριά ποιο δρόμο έπρεπε να ακολουθήσουν.

Η Αργοναυτική εκστρατεία πρέπει να έγινε μεταξύ 1400-1350 π.Χ. Ο Αβραάμ έζησε περί το 1200 π.Χ. και ήταν σύγχρονος του Αγαμέμνονα, του Θησέα, και τόσων άλλων γνωστών αρχαίων, και μεταγενέστερος του Ηρακλή και φυσικά της Αργοναυτικής εκστρατείας. Κατά τον Αυγουστίνο Ιππώνος, ο Δευκαλίων και ο Προμηθέας ήταν σύγχρονοι του Μωυσή του Επιμηθέα και της Πανδώρας.

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ.

Οι Αργοναύτες φεύγοντας από την Ιωλκό έφτασαν στη Βιθυνία, όπου ζούσαν οι Βέβρυκες. Ο βασιλιάς τους Αμύκος, που ήταν και γιος του Ποσειδόνα προκαλούσε σε πάλη όλους τους ξένους που πέρναγαν από εκεί. Λέγεται ότι ο Αμύκος ήταν εφευρέτης της πυγμαχίας. Ο γιος του Δία, ο Πολύδεύκης, που βρισκόταν μαζί με τους άλλους στην Αργώ, δέχτηκε την πρόκληση. Μετά από σκληρή πάλη κατάφερε να τον σκοτώσει, προκαλώντας την οργή των Βεβρύκων.

Την άλλη μέρα, σηκώθηκε μεγάλη φουρτούνα. Κι αντί να πιάσει λιμάνι στο Βόσπορο, η Αργώ αναγκάστηκε να αράξει σε θρακικό ακρογιάλι στη χώρα του τυφλού μάντη Φινέα. Ο Φινέας τους συμβούλευσε πώς θα περάσουν από τις Συμπληγάδες Πέτρες. Ακολουθώντας την συμβουλή του Φινέα κατόρθωσαν και πέρασαν τις Κυάνειες Πέτρες, που τις λέγανε και Συμπληγάδες. Στη συνέχεια οι Αργοναύτες κατέφτασαν στις βόρειες ακτές της Μικράς Ασίας. Εκεί βρήκαν το βασίλειο των Μαριανδυνών με βασιλιά τον Λύκο, ο οποίος μάλιστα τους συμβούλεψε πώς θα έβρισκαν την Κολχίδα. Έτσι με κυβερνήτη πια τον Αγκαίο, οι Αργοναύτες έφτασαν επιτέλους στην Κολχίδα.

Ο Ιάσοντας πήγε στον Αιήτη και του εξήγησε την αποστολή που του εμπιστεύτηκε ο Πελίας και του εξήγησε μάλιστα πως ήταν θέλημα της Ήρας. Αυτός δεν αρνήθηκε να του παραδώσει το χρυσόμαλλο Δέρας, του έβαλε

όμως πολλούς όρους. Δίχως κανένα βοηθό, ο Ιάσοντας έπρεπε να ζέψει στο αλέτρι δύο ταύρους με χάλκινα πόδια, που έβγαζαν από τα ρουθούνια τους φλόγες. Να οργώσει μ' αυτά ένα χωράφι και να σπείρει στις αυλακίες τα δόντια που θα του έδινε ο βασιλιάς. Μα δεν του είπε πως από τα δόντια θα έβγαιναν στρατός και πολεμιστές να χτυπήσουν τον Ιάσωνα και φυσικά, δεν θα του άφηναν και πολλές ελπίδες για να ζήσει. Αυτό ήταν το σχέδιο του Αιήτη για να ξεφορτωθεί το ξένο πριγκιπόπουλο.

Η βασιλοκόρη, η Μήδεια, είδε τον Ιάσωνα και τον ερωτεύθηκε. Η Μηδεια ήταν πανίσχυρη μάγισσα. Τον έβαλε να της υποσχεθεί πως θα την πάρει γυναίκα του, αν θα τον έβγαζε από τη δύσκολη θέση. Ο Ιάσοντας της το ορκίστηκε και με τα μαγικά της βάλσαμα της Μήδειας ο Ιάσοντας κατάφερε και πήρε το χρυσόμαλλο Δέρασ από το δάσος του Άρη.

Όταν το έμαθε ο Αιήτης, τους κυνήγησε αλλά η Μήδεια έσφαξε το μικρό της αδελφό, τον Άψυρτο, και πετούσε τα κομμάτια στον πατέρα της, ο οποίος προσπαθώντας να τα μαζέψει καθυστέρησε κι έτσι ξέφυγαν.

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ.

Στο γυρισμό οι Αργοναύτες πλανήθηκαν. Είχαν σκοπό να περάσουν τις Συμπληγάδες πέτρες πιστεύοντας ότι ο Αιήτης δεν θα συνέχιζε την καταδίωξή τους προς την Ελλάδα. Ωστόσο φθάνοντας στα ανοιχτά της Μαρσίλιας, ο Δίας τους έστειλε φουρτούνα για τον θάνατο του Άψυρτου κι έπρεπε να τιμωρηθούν. Η Αργώ προσπαθώντας να ξεφύγουν την φουρτούνα βρέθηκαν μέσα σε ένα ποτάμι, που ονομαζόταν Ίστρος. Ο Ιάσοντας και οι σύντροφοί του αποφάσισαν να ταξιδέψουν ανάποδα στη ροή του ποταμού, με αποτέλεσμα μετά από μέρες να καταφέρουν να βγουν στο Αδριατικό πέλαγος.

Από εκεί έφτασαν στο νησί των Φαιάκων, την σημερινή μας Κέρκυρα. Η θεά της ελληνικής γης σκόρπισε ενθουσιασμό στις τάξεις των Αργοναυτών. Όμως το μένος του Δία δεν είχε κοπάσει και αποφάσισε να τους ταλαιπωρήσει κι άλλο για τον θάνατο του αθώου Άψυρτου, μέχρι να εξιλεωθούν. Το καράβι ξεκίνησε και πέρασε τη θάλασσα με τις Σειρήνες. Οι Αργοναύτες ξέφυγαν από τούτον τον κίνδυνο, γιατί είχαν μαζί τους τον μουσικό Ορ-

φέα. Στη συνέχεια η Αργώ θα έπρεπε να περάσει από το στενό με τα δύο τέρατα, τη Σκύλλα και τη Χάρυβδη. Οι Αργοναύτες δεν θα είχαν ελπίδα να γλυτώσουν από τα τέρατα αυτά, αν δεν είχαν και πάλι τη θεϊκή βοήθεια της θεάς Ήρας. Βγαίνοντας στην θάλασσα η Αργώ δέχτηκε και πάλι τους βόρειους ανέμους του Δία, ο οποίος τους έστειλε ακόμα πιο νότια στη μακρινή **Λιβύη**. Φεύγοντας και από εκεί αντίκρισαν τις **ακτές της Κρήτης**, που εκείνη την εποχή την φύλαγε από τις επιδρομές ένα τεράστιο κατασκευάσμα, ο **Τάλως**, κάτι σαν τα σημερινά ρομπότ που έπαιρνε στα χέρια του τους επίδοξους εχθρούς της Κρήτης, τους έκανε κομμάτια και τους πετούσε και πάλι μες στην θάλασσα. Η Μήδεια χρησιμοποίησε και πάλι τα μαγικά της και γλιτώσανε. Οι Αργοναύτες πανηγύρισαν την νίκη αυτή και πήραν τα απαραίτητα εφόδια προτού αναχωρήσουν και πάλι προς τα βόρεια για την Ιωλκό.

Ο Δίας τους έστειλε και πάλι κακοκαιρία. Αυτή τη φορά όμως αποφάσισε ο θεός Απόλλωνας να τους δείξει το δρόμο της σωτηρίας με μια φωτεινή ακτίνα που έλαμψε στον ορίζοντα. Ο Ιάσοντας και οι Αργοναύτες την ακολούθησαν για να βρουν απάγκιο και ξεκούραση στη νήσο Ανάφη. Ο Εύφημος θυμήθηκε ότι ο θεός Τρίτων του είχε δώσει ένα μαγικό σβόλο. Χωρίς να το πολυσκεφτεί τον πέταξε στη θάλασσα και από εκείνο το σημείο αναδύθηκε ένα ολόκληρο και πανέμορφο νησί. Το νησί αυτό οι Αργοναύτες ονόμασαν Καλλίστη δηλαδή «Ωραιοτάτη». Η Καλλίστη είναι το ηφαιστειογενές νησί της Σαντορίνης, που ακόμα και σήμερα έχει τα απομεινάρια ενός ηφαιστείου στο κέντρο του. Σημάδι ότι πράγματι μπορεί να αναδύθηκε από τα βάθη του Αιγαίου πελάγους.

Οι Αργοναύτες πέρασαν από το νησί της Αίγινας, όπου ανεφοδιάστηκαν. Στη συνέχεια η Αργώ άφησε πίσω της τον Σαρωνικό κόλπο και το Σούνιο και μπήκε πλέον στον Ευβοϊκό κόλπο. Από εκεί δεν ήταν μακριά η Μαγνησία. Επιτέλους μετά από τέσσερις μήνες από τότε που η Αργώ είχε πρωτοσηκώσει την άγκυρα, οι Αργοναύτες μπήκαν στον Παγασητικό κόλπο και ατένιζαν το λιμάνι της Ιωλκού.

Όμως υπάρχουν διάφορες εκδοχές για το πού βρίσκονταν η Κολχίδα, όπως ότι βρίσκεται:

1. Στην βορειοανατολική ακτή του **Εύξεινου Πόντου**.
2. Στην ακτή του Μαλαμπάρ, στις **Ινδίες**
3. Στις **Άνδεις της Νοτίου Αμερικής**,

Ας δούμε τώρα ποια είναι η πραγματικότητα που κρύβεται πίσω από το μύθο της Αργοναυτικής εκστρατείας.

Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΗΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ.

Αν δεν αρκεστούμε στην τέρψη αυτού του ωραίου Μύθου και θελήσουμε πέρα από τα μυθικά γεγονότα να δούμε κάποιες αλήθειες, τότε μπορεί η σοδειά μας να είναι πλούσια και τα ευρήματα πολύτιμα. Αυτή η έρευνα πρέπει να είναι διεπιστημονική. Ήδη με τα μυθικά γεωλογικά φαινόμενα ασχολείται ένας κλάδος της Γεωλογίας η Γεωμυθολογία. Αν συνδράμουν η κάθε μια με τον δικό της τρόπο κι άλλες επιστήμες π.χ. ιστορία, αρχαιολογία, παλαιοντολογία, βιολογία, μαθηματικά κλπ. σίγουρα θα βρούμε αρκετά ενδιαφέροντα πράγματα. Γι' αυτό δεν πρέπει να θεωρούμε τους μύθους παραμυθάκια αλλά προϊστορικά γεγονότα που θέλουν την τεκμηρίωσή τους. Τουλάχιστον οι μύθοι δίνουν πολλά ερεθίσματα στην σκέψη και η μόνη παραγωγική σκέψη στην προκειμένη περίπτωση είναι να μην θεωρούμε τίποτα παράξενο, τίποτα απραγματοποίητο αλλά όλα υποθέσεις εργασίας, που ζητάνε την επαλήθευσή τους.

Γεωλόγοι μετά από έρευνα καταλήγουν στο συμπέρασμα πως το χρυσόμαλλο δέρας ίσως να μην ήταν αποκύημα φαντασίας και ίσως να αποτελούσε μια πραγματικότητα για τους λαούς της Μαύρης θάλασσας, πιο γνωστής ως Εύξεινος Πόντος. Στοιχεία δείχνουν ότι η αναζήτηση για το χρυσόμαλλο δέρας ενδέχεται να βασίστηκε σε κάποιο αληθινό ταξίδι προς την Κολχίδα, ένα αρχαίο βασίλειο, που βρίσκεται στη σημερινή Γεωργία.

Ο καθηγητής Οκροστοβάριντζε στο Πανεπιστήμιο της Γεωργίας λέγει ότι: «η Αργοναυτική εκστρατεία δεν ήταν αποκύημα φαντασίας». Ο καθηγητής Οκροστοβάριντζε λέει λοιπόν: «Αφού συγκρίναμε τα στοιχεία, τα γεωλογικά δεδομένα, τους μύθους και τις ιστορικές πηγές, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι ο Ρωμαίος ιστορικός Αππιανός ο Αλεξανδρεύς (90-170 π. Χ) είχε δίκιο όταν έλεγε ότι είχε ιστορική βάση ο μύθος των Αργοναυτών, που ξεκίνησαν εκστρατεία για να βρουν το χρυσόμαλλο δέρας στην Αρχαία Κολχίδα και ότι βασικός σκοπός τους ήταν να μάθουν την τεχνική συλλογής ψηγμάτων χρυσού από τις κοίτες των ποταμών. Οι ντόπιοι συνηθίζουν να βυθίζουν τις προβιές μέσα στα ρυάκια για να παγιδεύουν τα ψήγματα χρυσού, φτιάχνοντας έτσι «χρυσές προβιές». Αυτή η τεχνική, που εφαρμόζεται εδώ και χιλιάδες χρόνια, οδηγεί τους γεωλόγους και τους ιστορικούς στο συμπέρασμα ότι η περιοχή είναι η ίδια περιοχή με την αρχαία Κολχίδα, που αναφέρεται στον μύθο με το χρυσόμαλλο δέρας».

Στο μύθο της Αργοναυτικής εκστρατείας αναφέρεται η «Ηλεκτρίδα νήσος», χωρίς να προσδιορίζεται κάτι άλλο γι' αυτήν, επειδή το ήλεκτρο, κοινώς κεχριμπάρι, οι Έλληνες το προμηθεύονταν από τη Βόρειο θάλασσα, μαζί με τον κασσίτερο. Γνωρίζουμε ότι «Κασσιτερίδες νήσοι» ήταν η Ιρλανδία και η Βρετανία, ενώ η κύρια πηγή του ήλεκτρου ήταν τα νησιά της Βαλτικής. Η ουσία είναι ότι μια γενιά πριν τον Τρωικό πόλεμο, οι Έλληνες γνώριζαν την περιοχή της Βόρειας Ευρώπης και τελικά αυτό είναι που έχει σημασία.

Στην προκειμένη περίπτωση μπορούμε να προβληματιστούμε σε τρία σημεία του μύθου:

1. Για το πώς και από ποια μέρη περάσανε πηγαίνοντας στην Κολχίδα.

2. Ποια είναι τέλος πάντων αυτή η Κολχίδα, στην οποία εξεστράτευσε όλη η αφρόκρεμα των ηγετών εκείνης της εποχής.

3. Πώς έγινε το ταξίδι της επιστροφής ταξιδεύοντας διασχίζοντας το αντίθετο ρεύμα των ποταμών, πώς πέρασαν από ένα ποτάμι στο άλλο, ποια μέρη επισκέφτηκαν και πώς ήταν γνωστά αυτά τα μέρη από τότε.

Η έρευνα αυτή θέλει μεγάλη προσπάθεια, συνεργασία της γεωγραφικής επιστήμης, της οικονομικής επιστήμης και της ναυπηγικής τέχνης. Εμείς θα αναφέρουμε κάποια στοιχεία και θα προβληματιστούμε πάνω σε αυτά.

Λόγω μετακίνησης των πλακών της γης τρεις φορές άλλαξε η επιφάνειά της. Πριν 600 εκατομμύρια χρόνια όλες οι ήπειροι κάποτε ήταν ενωμένες. Πρόκειται για την Α΄ Παγγαία. Πριν 450 εκατομμύρια χρόνια διασπάστηκε σε ηπείρους, για να ξαναενωθούν πριν 200 εκατομμύρια χρόνια και να σχηματίσουν την Β΄ Παγγαία. Γύρω στα 130 εκατομμύρια χρόνια δημιουργήθηκαν δύο υπερήπειροι, οι οποίες στη συνέχεια διασπάστηκαν στις σημερινές περίπου ηπείρους, οι οποίοι χρονολογούνται πριν 70 εκατομμύρια χρόνια. Ακολούθησαν διάφορες εποχές παγετώνων και θερμών εποχών που εναλλάσσονταν. Η τελευταία περίοδος παγετώνων έγινε πριν 70 έως 9 χιλιάδες χρόνια και λέγεται «Ολόκαινος». Αυτό δικαιολογεί την ανακάλυψη ζώων τροπικών χωρών, όπως οι ελέφαντες, οι πάνθηρες, τα λιοντάρια κλπ σε ορεινές περιοχές της Κοζάνης. Πριν από 15 με 20 εκατομμύρια χρόνια (Μειόκαινος γεωλογικός αιώνας) δημιουργήθηκε η Αιγηίδα, που ήταν μια κοιλάδα με εύκρατο κλίμα και πολύ εύφορη. Στη συνέχεια έχουμε την καταβύθιση της Αιγηίδας και τη δημιουργία του Αιγαίου Πελάγους. Οι ψηλές κορυφές της Αιγαιήτιδας έγιναν νησιά κι έτσι παρατηρούμε κογχύλια στις κορυφές τους. Η επικοινωνία των ανθρώπων έπαψε να γίνεται δια ξηράς και αναγκάστηκαν να κατασκευάσουν πλοία, για να μπορούν να επικοινωνούν μεταξύ τους. Και επειδή αυτά τα νησιά ήταν άγονα, οι κάτοικοι, όπως οι Κυκλαδίτες, ασχολήθηκαν με την θάλασσα και ανέπτυξαν την ναυτιλία και δια αυτής το εμπόριο. Άρα η επαφή των Ελλήνων με την θάλασσα είναι από πολύ παλιά, όπως επίσης και η ναυπήγηση πλοίων. Η δημιουργία επομένως των νησιών είναι η αιτία που από τα πολύ παλιά αυτά χρόνια οι Έλληνες έφτιαχναν καράβια και επικοινωνούσαν για εμπορικούς κι άλλους λόγους. Η

Αργοναυτική εκστρατεία θεωρείται ένα ταξίδι ανίχνευσης νέων εμπορικών δρόμων προς νέες πλουτοπαραγωγικές περιοχές.

Η ναυπήγηση της Αργούς ήταν ένα μεγάλο επίτευγμα εκείνης της εποχής και φαίνεται ότι υπήρχε η σχετική γνώση, αλλά ο μύθος τα περιέλαβε με το δικό της μυθικό ένδυμα. Για να τονίσει πόσο σημαντικό ήταν μας παραδίδει ότι το έργο έγινε με την βοήθεια ανθρώπου, του δεξιοτέχνη Άργου, και της θεάς Αθηνάς, η οποία του δίδαξε πώς να την κατασκευάσει. Όσο για το ιερό ξύλο από την ιερή βαλανιδιά της Δωδώνης που μιλούσε, μπορούμε να φανταστούμε ότι ήταν ένα ομοίωμα κάποιας κοπέλας, ίσως γοργόνας, όπως γίνονταν και στα νεότερα χρόνια. Σε μια τόσο παλιά εποχή η κατασκευή πεντήρους (πεντηκόντορου) δήλωνε υψηλό επίπεδο ναυπηγικής τέχνης.

«Το πλοίο ναυπηγήθηκε από τον Άργο, υιό του Φρίξου, από τον οποίον πήρε και το όνομα του, Αργώ. Ήταν φτιαγμένο από έλατα του όρους Πηλίου και κατά τη διάρκεια της κατασκευής ο Άργος καθοδηγείτο από την θεά Αθηνά. Είχε **πενήντα κουπιά** και στην πρύμνη η Αθηνά είχε τοποθετήσει ένα κομμάτι από την ιερή ομιλούσα βαλανιδιά του ιερού της Δωδώνης».

Ας πούμε όμως μερικά πράγματα για την ανάπτυξη της ναυπηγικής στον ελληνικό χώρο. Η μορφολογία του Ελληνικού χώρου, η έκταση των παραλίων και των νησιών, είχαν προδιαγράψει τον ρόλο που η θάλασσα έμελλε να παίξει σε όλες τις περιόδους της μακραίωνης ελληνικής ιστορίας, από την θαλασσοκρατία του Μίνωα ως σήμερα. Είναι αυτή που δημιούργησε τις προϋποθέσεις για την εξάπλωση του Ελληνισμού και την δημιουργία του Ελληνικού θαύματος.

Μετά από τα πρωτόγονα ναυπηγήματα των παλαιολιθικών και νεολιθικών χρόνων, τους κορμούς, τις σχεδίες, τα μονόξυλα, τα πλοιάρια από πάπυρο, θα μπορούσαμε να πούμε ότι το άλμα στην ναυπηγική στο Αιγαίο έγινε με την εμφάνιση των χάλκινων εργαλείων στις αρχές της 2ης χιλιετίας π.Χ. Τότε εμφανίστηκε το πρώτο αξιόλογο πλοίο.

Αυτό σημαίνει ότι οι караβομαραγκοί που σκάρωσαν τα εμπορικά πλοία του 5ου και 4ου αιώνα π.Χ. πατούσαν στέρεα πάνω σε μία ναυπηγική παράδοση τουλάχιστον 15 αιώνων.

Η τριήρης, το πιο ένδοξο πλοίο της αρχαιότητας, μπορεί να θεωρηθεί ως ο κατ' ευθείαν απόγονος, των πλοίων που παρουσιάζονται στην νωπογραφία της Θήρας (περ.1500 π.Χ.). Το πλοίο αυτό είναι για πολεμικές και πειρατικές επιχειρήσεις στη θάλασσα, έπαιζε όμως σοβαρό ρόλο και στον αποικισμό. Ήταν πλοίο ελαφρύ, κωπήλατο, με βοηθητική ιστιοφορία και ταξίδευε συνήθως κοντά στην ακτή. Όπως μαρτυρούν τα αρχαία κείμενα, τα πρώτα μακρά πλοία είχαν πλήρωμα είκοσι ως τριάντα κωπηλάτες. Αρχική βελτίωσή τους υπήρξαν οι περίφημες πεντηκόντοροι.

Ύστερα προχώρησαν στην κατασκευή πλοίων με δύο επάλληλες σειρές κωπηλατών οι λεγόμενες «διήρεις». Στο τέλος της ελληνικής αρχαϊκής περιόδου παρουσιάστηκαν και «οι τριήρεις», που ήταν μικρότερες σε μήκος, πιο ευέλικτες και εφοδιασμένες με έμβολο. Στους Κορινθίους ανήκει η τιμή ότι πρώτοι αυτοί επινόησαν τον καινούργιο τύπο πλοίου. Αρχαιολογικά ευρήματα, όπως και απεικονίσεις σε αγγεία, μας δίνουν μια εικόνα για τα πλοία αυτά, όπως το πλοίο της Κυρήνειας.

Για το ταξίδι της Αργούς στο αντίθετο ρεύμα του Ίστρου, δηλαδή του Δούναβη, αρκεί να αναφέρουμε κάποια στοιχεία, για να καταλάβουμε πόση σημασία έχει ο διάπλους αυτής της πλωτής ποτάμιας γέφυρας, που ενώνει τον Εύξεινο Πόντο με την Βαλτική, διάπλου που τον έκαναν πρώτοι οι Αργοναύτες.

Ο Δούναβης είναι μετά τον Βόλγα ο δεύτερος μεγαλύτερος ποταμός της Ευρώπης και 29ος του κόσμου. Θεωρείται διεθνής υδάτινος δρόμος. Ο Δούναβης έχει τις πηγές του στον Μέλανα Δρυμό της

Γερμανίας και διαρρέοντας προς τα ΝΑ περνάει τέσσερις πρωτεύουσες χωρών (Βιέννη, Βουδαπέστη, Βελιγράδι και Μπρατισλάβα) όπως επίσης και τις χώρες Γερμανία, Ουγγαρία, Αυστρία Κροατία, Σλοβακία, Σερβία, Μολδαβία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Ουκρανία και εκβάλλει στον Εύξεινο Πόντο. Η λέξη «Ίστρος» στα αρχαία ελληνικά σήμαινε «δυνατός, γρήγορος».

Στις όχθες του Δούναβη οι αρχαιολόγοι ανακάλυψαν τους αρχαιότερους ανθρώπινους πολιτισμούς, που αναπτύχθηκαν από την 6η έως την 3η χιλιετία π.Χ. Μέρος του Δανούβιου ή Ίστρου ποταμού ήταν γνωστός (μαζί με τον Εύξεινο Πόντο) ως Ωκεανός την αρχαία εποχή και ονομάζονταν Ωκεανός Ποταμός. Ο κάτω Δούναβης επίσης ονομάζονταν και Κέρας Ωκεάνιο στα Αργοναυτικά από τον Απολλώνιο το Ρόδιο. Το κάτω τμήμα του ποταμού έχει αργή, βαθιά, πλατιά πορεία, οπότε μπορεί να γίνει κατανοητό, γιατί θεωρούνταν κομμάτι του Ωκεανού και δημιουργούσε τις συνθήκες για κατάπλευσής του.

Τον διεθνή αυτόν υδάτινο δρόμο μπορούμε να τον εκτιμήσουμε από τις συνθήκες που υπογράφηκαν από ενδιαφερόμενα κράτη ένθεν και ένθεν του ποταμού. Η συνθήκη της Αδριανούπολης το 1829 έσπασε το οθωμανικό μονοπώλιο στα σιτηρά της Μολδαβίας, τα οποία ξεκίνησαν να εξάγονται δια μέσου του Δούναβη προς την κεντρική Ευρώπη και κυρίως στη [Μεγάλη Βρετανία](#), που υπέφερε από έλλειψη τροφίμων. Το 1835 η ελληνοαυστριακή συνθήκη άνοιξε τον δρόμο της εμπορικής συνδιαλλαγής των παραδουνάβιων κρατών με τα κράτη της Μεσογείου μέσω του ποταμού. Η διεθνοποίηση του

ποταμού ευνόησε ιδιαίτερα τα ελληνικά εμπορικά συμφέροντα. Στην Μολδαβία και Βλαχία πολλοί Έλληνες έμποροι πλούτισαν και έγιναν εθνικοί ευεργέτες.

Καταλαβαίνουμε τώρα πόσο πιο μπροστά ήταν οι σημαντικότερες πόλεις των Ελλήνων εκείνης της εποχής, που έστειλαν στην Αργοναυτική εκστρατεία η κάθε μια τον αντιπρόσωπό της για διερεύνηση νέων δρόμων εμπορικής επικοινωνίας. Αυτό το διαπιστώνουμε και με την έκρηξη της ίδρυσης ελληνικών αποικιών σε όλη την ακτογραμμή του Εύξεινου πόντου κατά τον δεύτερο μεγάλο Αποικισμό, οι οποίες πλημμύρισαν κυριολεκτικά τον Εύξεινο πόντο, τον οποίο έκαναν ελληνική κατ' εξοχήν θάλασσα. Φανταστείτε όμως πόσο πιο μπροστά οι Αργοναύτες ανακάλυψαν αυτήν την περιοχή και ήρθαν να την εξερευνήσουν και να επεκτείνουν το εμπόριό τους σε αυτή την πλουτοπαραγωγική περιοχή.

Από την άλλη μεριά όλος ο Εύξεινος Πόντος αποδείχτηκε χρυσοφόρος με τα πλούσια προϊόντα του και αποτελεί ακόμη και σήμερα σημαντικό γεωπολιτικό κέντρο, ιδίως μετά την ανακάλυψη κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου. Αυτό δηλώνεται και από τους αγωγούς που περνάνε από το σημείο αυτό αλλά και από τα ποικίλα μεταφορικά μέσα και ειδικότερα με σιδηροδρομικές διασυνδέσεις πολλών χωρών, όπως ο υπερσιβηρικός σιδηρόδρομος και ο δρόμος του τσαγιού.

Το ενδιαφέρον τόσο των Αμερικανών για την Αλεξανδρούπολη και τις προσβάσεις προς τα Βαλκάνια και την Κεντρική Ευρώπη, όσο και των Γερμανών που σχεδιάζουν να ενώσουν τον Δούναβη με τον Αξιό και να κάνουν το λιμάνι της Θεσσαλονίκης ένα διεθνές λιμάνι, πράγμα που οι Κινέζοι ήδη το έχουν εκτιμήσει δεόντως με την εκμετάλλευση ενός τμήματος του λιμανιού με την Cosco, μας θυμίζουν το ταξίδι της επιστροφής των Αργοναυτών μέσω του Δούναβη και την αξιοποίηση χερσαίων και ποταμιαίων οδών. Καιρός είναι να διδαχτούμε από τους μύθους των Αρχαίων Ελλήνων και να τους πάρουμε πολύ σοβαρά υπόψη μας.

1. Πηγές.

– «Αργοναυτικά» του Ορφέως. Σε αυτά αναφέρεται η διαδρομή Δον – Βόλγας-Βόρειος Ωκεανός, υπάρχουν όμως αναμειγμένα και στοιχεία από τις άλλες διαδρομές. (Τα «Ορφικά», εξέδωσε το 1984 ο Ι.Δ. Πασσάς, μαζί με τις αστρονομικές παρατηρήσεις του Κ. Χασάπη.).

– Σχετικό άρθρο – στοιχεία έρευνας του Φειδία Μπουρλά.

Πηγή : <https://www.pemptousia.gr/>